

Η ευχαριστιακή θεώρηση του ανθρώπινου εμβρύου

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](http://www.pemptousia.gr/?p=79078)

Αφού η μελέτη της κας Νίκης Νικολάου ολοκλήρωσε την παράθεση του γενικού πλαισίου της χριστιανικής ανθρωπολογίας (προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=79078>) εισέρχεται στην ειδικότερη θεώρηση της υπόστασης του ανθρώπινου εμβρύου.

1.3 Η υπόσταση (status) του εμβρύου

Σε συνέχεια της διδασκαλίας της Ορθοδοξίας για την ένωση του σώματος με την ψυχή, θα αναφερθεί η υπόσταση του εμβρύου. Με την πράξη της σύλληψης, «τα χαρακτηριστικά μιας καινούργιας ανθρώπινης ζωής έχουν προσδιορισθεί αμετάκλητα»[40]. Συνεπώς, «το κυοφορούμενο έμβρυο είναι ήδη ολοκληρωμένος άνθρωπος, δηλαδή αδιαίρετη ψυχοσωματική οντότητα»[41]. Ένα γονιμοποιημένο ωάριο δεν μπορεί να γονιμοποιηθεί ξανά με άλλο σπερματοζωάριο. Από την πρώτη στιγμή της σύλληψης, το έμβρυο είναι ανθρώπινο: τα κύτταρά του, το γενετικό υλικό του, η μορφολογία και η φυσιολογία του[42]. Το έμβρυο, δηλαδή, έχει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται ώστε να αναπτυχθεί σε τέλειο άνθρωπο. Τα άλλα στάδια ανάπτυξης του εμβρύου, όπως είναι ο σχηματισμός βλαστοκύστης ή νευρικού στελέχους, η οργανογένεση και ο τοκετός, αποτελούν απλές φάσεις τους ανεπανάληπτου γεγονότος του συγκεκριμένου ανθρώπου[43]. Από τη στιγμή της σύλληψης το έμβρυο παύει να είναι το ωάριο της μητέρας και το σπερματοζωάριο του πατέρα και αποκτά τη δική του ταυτότητα[44]. Αυτή θα παραμείνει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Πηγή: redskywarning.blogspot.com

1.4 Οι φυσιοκεντρικές θεωρήσεις της ζωής και η ευχαριστιακή θεώρηση του εμβρύου

Προτού στοιχειοθετηθεί η ευχαριστιακή θεώρηση του εμβρύου, επιτάσσεται αφετηριακά η προσέγγιση των φυσιοκεντρικών θεωρήσεων της ζωής, οι οποίες εντάσσονται στη φυσιοκεντρική ανθρωπολογία. Οι όροι ύπαρξη, ζωή, θάνατος και ανυπαρξία, αποτελούν το αντικείμενό της. Η φυσιοκεντρική ανθρωπολογία διαιρείται σε δύο μέρη: την ουσιοκρατική και την υπαρξιοκρατική[45]. Ας παραθέσουμε ένα παράδειγμα φυσιοκεντρικής προσέγγισης της ζωής, ώστε να έχουμε καλύτερη αντίληψη αυτών των δύο κατηγοριών: «έχουμε ένα ασθενή, ο οποίος ζει με τεχνολογική υποστήριξη. Οι λύσεις είναι δύο: είτε να συνεχίσει να ζει με τεχνολογική υποστήριξη παραμένοντας «φυτό», είτε να γίνει ευθανασία. Η μία ομάδα υποστηρίζει την πρώτη άποψη, δηλαδή την ουσιοκρατική, τονίζοντας το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου στη ζωή. Αντίθετα, η ομάδα η οποία τάσσεται υπέρ της δεύτερης άποψης, δηλαδή της υπαρξιοκρατικής, υποστηρίζει ότι ο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στο θάνατο, εφόσον η κατάστασή του είναι μη αντιστρέψιμη»[46].

Όσον αφορά στο έμβρυο, κατά την ουσιοκρατική αντίληψη η μητέρα δεν έχει κανένα δικαίωμα στο έμβρυο και κατά την υπαρξιοκρατική αντίληψη η μητέρα έχει κάθε δικαίωμα επί του εμβρύου. Σε αυτές τις εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις και συνεπώς στο φυσιοκεντρικό παράδειγμα, εντοπίζεται ένα κοινό χαρακτηριστικό: η ζωή θεωρείται καθαυτή, δηλαδή από μόνη της, ανεξάρτητα και πριν από το πρόσωπο[47]. Η ζωή, δηλαδή, θεωρείται από μόνη της ανθρώπινη ουσία και για αυτό προηγείται των προσώπων. Στην τελική, τα πρόσωπα αναφέρονται στη ζωή και όχι στον ίδιο τους τον εαυτό, με αποτέλεσμα η ζωή να καταπίνει τα πρόσωπα και να αναιρεί την μοναδικότητά των προσώπων[48].

Στην περίπτωση του ουσιοκρατικού φυσιοκεντρισμού, υποστηρίζεται μια φυσική ιερότητα της ανθρώπινης ζωής καθαυτής (ως ουσίας) και η ζωή αναστέλλει την ελευθερία του ανθρώπου, γιατί την περιορίζει. Στην περίπτωση του υπαρξιοκρατικού φυσιοκεντρισμού, έχουμε μια υπαρξιακή και αυτόνομη προσέγγιση της ζωής και υποστηρίζεται μια φυσική κοσμικότητα της ανθρώπινης ζωής καθαυτής (ως υπαρκτικού γεγονότος)[49]. Κατά τον Αγόρα, όλο αυτό αποτελεί μια πολύπλευρη διελκυστίνδα, η οποία στηρίζεται σε μια κοινή βάση θεώρησης του είναι (ζωή και θάνατος) και του *υφίσταται* (υπόσταση, πρόσωπο)[50]. Είτε η ουσία καθαυτή, είτε η ύπαρξη καθαυτή στοιχειοθετούν από μόνες τους τη ζωή των ανθρώπινων υπάρξεων[51].

Επομένως, έχουμε μια φυσιοκεντρική θεώρηση της ζωής ως έκφανσης μιας ουσίας ή ενός υπαρκτικού γεγονότος. Έτσι, η ζωή αποτελεί κτήμα αναγκαιότητας, παρά δώρο προσωπικής ελευθερίας. Αυτή η άποψη βρίσκει αντίθετη την Ορθόδοξη διδασκαλία. Για αυτήν, η ζωή προσφέρθηκε σαν ελεύθερο δώρο προσωπικής

ελευθερίας στον σταυρό του Αναστημένου. Το πρόσωπο του αναστημένου Χριστού δίνει στην ανθρώπινη ζωή προσωπικά ελεύθερο περιεχόμενο[52].

Για την Ορθοδοξία, κάθε έμβρυο είναι εν δυνάμει πρόσωπο. Αυτή η προσωπότητα ανάγεται στην εσχατολογική και ευχαριστιακή κλήση του ανθρώπου. Το κάθε έμβρυο αποτελεί μια εσχατολογική υπόσταση και έτσι προκύπτει η ευχαριστιακή θεώρηση του εμβρύου. Επομένως, «η προσωπολογία του ανθρώπου δεν είναι φυσιοκεντρική αλλά εσχατο-μυστηριακή»[53]. Ο καρπός της ενώσεως του άνδρα και της γυναίκας, είναι έκφραση της συμμετοχής τους στο δημιουργικό έργο του Θεού. Αυτό σημαίνει ότι κάθε άνθρωπος που έρχεται στον κόσμο, πρόκειται να διαδραματίσει κάποιο ρόλο και για αυτό το κάθε πρόσωπο είναι μοναδικό, ανεπανάληπτο και ανεξάντλητο ον[54].

Ο άνθρωπος, αποτελεί ένα μείγμα ύπαρξης και ανυπαρξίας. Αφενός δημιουργήθηκε εκ του μηδενός και αφετέρου έλαβε σώμα και ψυχή. Στη θεολογική γλώσσα, αυτό ονομάζεται *κτιστότητα των δημιουργημάτων*. Η κτιστότητα αποτελεί το περιεχόμενο της κλήσης του ανθρώπου, το περιεχόμενο του κατ' εικόνα προς ομοίωσιν. Ο άνθρωπος καλείται να υπερβεί την εκ γενετής κτιστότητά του και να μετέχει ελεύθερα στην κοινωνία του Τριαδικού Θεού[55] και μετέχοντας στη δική Του ύπαρξη υπάρχει και αυτή όπως Εκείνος.

[Συνεχίζεται]

[40] *Επίσημα Κείμενα Βιοηθικής. Μεταμοσχεύσεις, Ευθανασία, Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή*, ό.π., σ. 50

[41] Νικόλαος Π. Βασιλειάδης, *Πότε «εμψυχούται» το ανθρώπινο έμβρυο*, (Αθήνα: Αδελφότης Θεολόγων ο Σωτήρ, 1986), σ. 14

[42] Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής, *Βασικές θέσεις επί της ηθικής υποβοηθούμενης αναπαραγωγής*, (<http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/bioethics/k0006.htm>), ημερομηνία ανάκτησης 27/03/2013

[43] Νικόλαος Χατζηνικολάου, *Ελεύθεροι από το γονιδίωμα, Προσεγγίσεις Ορθόδοξης Βιοηθικής*, (Αθήνα: Κέντρο Βιοϊατρικής, Ηθικής και Δεοντολογίας, 2002), σ. 167

[44] Νικόλαος Γ. Κόιος, *Βιοηθική. Συνοδικά κείμενα Ορθόδοξων Εκκλησιών*, (Αθήνα: Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας, 2007), σ. 94

[45] Κωνσταντίνος Αγόρας, *Δόγμα, Πνευματικότητα και Ήθος της Ορθοδοξίας*, στο Σ. Γουνελάς κ.α., *Η Ορθοδοξία ως Πολιτισμικό Επίτευγμα*, (Πάτρα: ΕΑΠ, 2002), σ. 327

[46] Στο ίδιο, σ. 329

[47] Στο ίδιο, σ. 330

[48] Στο ίδιο, σ. 330

[49] Στο ίδιο, σ. 330

[50] Στο ίδιο, σ. 330

[51] Στο ίδιο, σ. 330-331

[52] Στο ίδιο, σ. 332

[53] Στο ίδιο, σ. 344

[54] Α. Γ. Μελισσαρίδης, *Η Ορθοδοξία και η κατάφαση του ανθρώπινου προσώπου*, στο Α. Αυγουστίδης κ.α., *Η Ορθοδοξία ως Πολιτισμικό Επίτευγμα και τα Προβλήματα του Σύγχρονου Ανθρώπου*, τόμος Β, (Πάτρα: ΕΑΠ, 2002), σ. 75

[55] Κωνσταντίνος Αγόρας, *Δόγμα, Πνευματικότητα και Ήθος της Ορθοδοξίας*, ό.π., σ. 332